

Cultuurwerking 'Oekene Inviteert' i.s.m. Kamerkoor El Grillo

S O L I D E O G L O R I A

Bach, doe God de groeten

El Grillo | Musica Gloria | Inge Bollaert

22 april 2023 [20.00 u.]
Sint-Michielskerk, Roeselare

Essentie:

op de vraag ten gronde waarom en hoe wij er toe komen om klassieke concerten in te richten, hebben wij geen antwoord. Het mysterie van de muziek is voor ons even ondoorgrondelijk als het leven op zich. Wat wij wèl aanvoelen, is dat na ieder concert de aanwezigen geëmotioneerd en gelukkig zijn. Het sterkt ons vermoeden dat geniale klassieke muziek heelt en inkeer brengt. Het is het antwoord aan het verlangen naar schoonheid, onontbeerlijk in deze tijd. Muziek LINKt mensen en geluk, laat dit ons doel blijven.

Het concert duurt ongeveer 1u45. Er is een pauze van 15 min voorzien.
Bedankt om uw smartphone uit te schakelen en niet te filmen!

S O L I D E O G L O R I A

Johann Bernhard BACH (1676-1749)

Suite nr. 1 in g-klein (20 min.)

Ouverture

Air

Rondeau

Loure

Fantaisie

Passeped

Johann Sebastian BACH (1685-1750)

Mis in g-klein - BWV 325 (30 min.)
(Leipzig tussen 1735-44)

- Pauze 15 min -

Kommt, eilet und laufet, ihr flüchtigen Füße - BWV 249
Oster Oratorium (Leipzig, 1735) (40 min.)

Soli Deo Gloria - Bach, doe God de groeten!

S.D.G. ('*Soli Deo Gloria*' - 'ter ere van God alleen'), met die afkorting droeg Johann Sebastian Bach nederig elk van zijn meer dan duizend composities op aan de Allerhoogste, niet enkel zijn religieuze cantates, missen, passies en orgelwerk, maar ook de concerten, kamermuziek, werken voor solo-instrumenten, Allemaal '*Soli Deo Gloria*'. Vandaar in zijn kielzog ons verzoek '*Bach, doe God de groeten!*'.

Recyclage

De talloze voorbeelden van parodie in Bachs oeuvre tonen aan dat hij met gemak switchte van het wereldlijke naar het religieuze. Niet dat de vrome Bach de spot wou drijven met zijn Schepper, verre van! De muziekterm 'parodie' verwijst naar een compositie waarin een eerder gecomponeerd stuk een nieuwe tekst krijgt, muzikale recyclage dus. Niet zelden kregen oorspronkelijk wereldlijke werken een nieuwe, godsdienstige invulling. Zo is het *Weihnachtsoratorium* een assemblage van muziek uit eerder gecomponeerde, wereldlijke huldigingscantates, voorzien van een nieuwe, religieuze tekst. Omgekeerd gebeurde nooit: eenmaal aan God gewijd, altijd aan God gewijd.

Bachs religieuze vocale muziek wemelt van dergelijke parodieën. Naar hartenlust plunderde hij zijn eigen muziek om er nieuw werk mee te assembleren. Meer dan 50 % van de muziek in de 250 bewaarde cantates bestaat uit 'recyclagemateriaal'. Begrijpelijk voor een cantor van wie verwacht werd dat hij elke zondag een nieuwe cantate uit zijn hoed toverde. Zelfs de beroemde *Hohe Messe*, hét culminatiepunt in Bachs oeuvre, is een samenraapsel van koren en aria's uit eerder gecomponeerde cantates, hier voorzien van de Latijnse mistekst.

Merkwaardig is dat andere componisten dat eigenlijk niet deden. Was Bach dan gemakzuchtig? Allerminst. Hij besteedde altijd de uiterste zorg aan de nieuwe tekstplaatsing en de relatie met de bijbehorende muziek. Hij was sneller klaar geweest als hij nieuwe stukken had gecomponeerd! Er was hem dus blijkbaar veel aan gelegen zijn oude composities niet verloren te laten gaan na één uitvoering en ze een nieuw leven te geven. Het hergebruik doet nooit afbreuk aan de kwaliteit van de muziek. Bij Bach staat de tekst immers in dienst van de muziek en niet omgekeerd.

Ite missa est

Ook de vier zgn. 'lutherse missen' uit de late jaren 1730 zijn parodieën. Ze worden ook wel 'missae breves' (korte missen) genoemd, omdat ze zich beperken tot de eerste twee delen van de Latijnse mis: Kyrie en Gloria, en daardoor geschikt zijn voor de lutherse eredienst. Dat de lutheraan Bach Latijnse missen toonzette is niet zo verwonderlijk. Luther had wel de Bijbel in het Duits vertaald en de volkstaal in de liturgie gepropageerd, maar hij had geen bezwaar tegen het gebruik van het Latijn voor de eredienst.

Hoewel Bach feilloos aanvoelde welke muziek hij voor welke nieuwe gelegenheid kon hergebruiken en tekst en instrumentatie meesterlijk wist aan te passen, werden de missen omwille van de parodietechniek lange tijd als minderwaardige tweedehandsmuziek beschouwd. Vreemd genoeg was dat niet het geval met het *Weihnachtsoratorium* of de *H-moll Messe*, allebei toch ook parodiewerken.

Het *Kyrie* van de **Mis in g** BWV 235 is een bijna letterlijke transcriptie van het openingskoor van Cantate '*Herr, deine Augen sehen nach dem Glauben*' BWV 102. De verrassende harmonische shifts en gedurfde fugato's doen ons vergeten dat de nieuwe woordplaatsing wat geforceerd aandoet. Het eerste *Kyrie* is overwegend homofoon, terwijl het *Christe* en het tweede *Kyrie* fugatisch zijn opgevat met afzonderlijke thema's.

Voor het briljante *Gloria* haalde Bach zijn mosterd bij het openingskoor van zijn Cantate '*Alles nur nach Gottes Willen*' BWV 72, waarvan hij de instrumentale introductie schrapte. Hij transponeerde het stuk naar de mineurtoonard, opmerkelijk voor zo'n opgewekte tekst. Het woord '*Gloria*' past wonderwel op de octaafsprongen van '*Alles*' in de cantate, net zoals '*Et in terra pax*' op de verstilde tweede passage '*Gottes Willen soll mich stillen*', slechts ondersteund door losse akkoorden van de instrumenten.

Vanaf '*Gratias agimus tibi*' komt alle muziek uit Cantate '*Es wartet alles auf dich*' BWV 187. Het '*Gratias*', een zwierig trio voor bas solo, unisono violen en continuo, is veeleer een arioso; de instrumentale thematiek is beperkt tot een enkel motiefje. Terwijl het origineel van dit stuk al in g-klein stond (de overheersende toonsoort van deze mis), transponeert Bach het toch naar de dominante toonsoort d-klein, omdat een meerdelig muziekstuk nu eenmaal een zekere afwisseling van verwante toonsoorten vergt. Nogmaals een bewijs dat Bach niet de gemakkelijkste weg koos.

In de opgewekte, genereus klinkende alt-aria '*Domine Fili*' in drieledig dansritme voegt Bach schrijnende harmonieën in de oorspronkelijke muziek om het affect van de woorden '*peccata nobis*' (onze zonden) en '*miserere*' te accentueren.

De tenoraria met fraaie solopartij voor de hobo begint met een herhaling van de woorden '*Qui tollis peccata mundi*' en de nog niet getoonzette smeekbede '*suscipe deprecationem nostram etc.*' (aanvaard ons gebed). Bach parodieert hier het eerste deel van een plechtige, meditatieve da-capo aria uit Cantate 187 in gepunt ritme van een Franse ouverture. Het luchtige middendeel '*Weicht, ihr Sorgen*' van die aria past perfect op de lofprijzing '*Quoniam tu solus sanctus*' (want Gij alleen zijt de heilige).

Het slotkoor '*Cum Sancto spiritu*' is een herwerking van het openingskoor van Cantate BWV 187. De korte tekst wordt viermaal op verschillende thema's getoonzet, bijeengehouden door een consistente instrumentale begeleiding. Het instrumentale voorspel van de cantate plaatst Bach hier als tussenspel vóór de grote fuga.

Dit kolossale canonisch (en fugatisch) opgevatte stuk bevat talloze motieven die verwijzen naar de oogsttijd - de tekst van die cantate gaat over de wonderbaarlijke broodvermenigvuldiging -: een duo van hobo's speelt zestiendefiguren die het wuivende koren oproepen, terwijl de hoge strijkers de beweging van de sikkel illustreren, maar de muziek past ook wonderwel in de laudatio van de Heilige Geest aan het slot van het *Gloria*.

Herders worden discipelen

Cantate '*Kommt, eilet und laufet, ihr flüchtigen Füße*' of **Oster-Oratorium** BWV 249, het eerste van de drie oratoria van Bach (naast het bekendere *Weihnachtsoratorium* BWV 248 en het *Himmelfahrtsoratorium* BWV 11) is alweer een parodie, dit keer een compilatie van eerder gecomponeerd materiaal uit seculier werk, meer bepaald de verjaardagscantate '*Entfliehet, verschwindet, entweichet, ihr Sorgen*' BWV 249a voor Hertog Christian van Saksen-Weissenfels, op tekst van Picander (ps. van Christian Friedrich Henrici), uitgevoerd als 'Tafelmusik' op 23 februari 1725.

De muziek van deze cantate ging verloren, maar kennen we via de recyclage in een liturgisch werk voor Pasen op 1 april 1725. Daarbij werden de antieke herders en herderinnen Doris, Sylvia, Menacles en Damoetas, die hun kudde verlaten om de hertog te feliciteren, getransformeerd in de bijbelse figuren Maria Magdalena, Maria Jacobi, Petrus en Johannes, die zich naar Christus' graf haasten. Dezelfde Picander zorgde vermoedelijk voor de tekstadaptatie. Bach hergebruikte de muziek een jaar later opnieuw in de wereldlijke cantate '*Verjaget, zerstreuet, zerrüttet, ihr Sterne*' BWV 249b t.g.v. de verjaardag van Graaf Joachim Friedrich von Flemming, gouverneur van Leipzig. Maar daar bleef het niet bij. Bach reviseerde de partituur van de religieuze versie voor uitvoeringen tussen 1732 en 1735. Bij die laatste gelegenheid noemde hij het werk 'oratorio', niet geheel terecht, want de gebruikelijke evangelist die in recitatieven verslag doet van het gebeuren (Jezus' volgelingen ontdekken zijn lege graf) ontbreekt. In de plaats daarvan treden er handelende personages op, zoals in een middeleeuws passie- of paasspel.

Het *Oster-Oratorium* bestaat uit elf delen. De eerste twee zijn puur instrumentaal en zijn naar alle waarschijnlijkheid ontleend aan een concerto. De triomfantelijke *sinfonia* met pauken en trompetten zet meteen de toon voor het feest van de Verrijzenis, gevolgd door een pastoraal *adagio*, waarin de traverso (oorspr. hobo) lange lijnen trekt boven gepunte strijkersakkoorden en de sfeer van het lege graf oproept.

De concertostijl van de eerste drie delen wordt gevolgd door een suite in de daaropvolgende delen. Nr. 5 is een tempo di minuetto, nr. 7 een bourrée, nr. 9 een gavotte en nr. 11 een gigue. Bach was niet vies van de zgn. 'galante stijl' en gebruikte zeer vaak dansvormen in de aria's van zijn liturgische cantates.

Pas in het derde deel komt de titeltekst '*Kommt, eilet und laufet, ihr flüchtigen Füße*' aan de orde; in dezelfde maatsoort als de Sinfonia haasten Jezus' volgelingen zich naar zijn graf.

Veelvuldige, vlugge toonladders illustreren hun snelle geloop. Het stuk heeft een da capo structuur (A-B-A) met een coloratuurrijk middendeel '*Lachen und Scherzen*' voor tenor (Petrus) en bas (Johannes). In het secco recitatief (nr. 4) treden de vier bijbelse personages twee aan twee op: doen de vrouwen hun beklag dat de mannen te laat komen; de discipelen, die blijkens het middendeel van nr.3 al veronderstellen dat Jezus is verrezen, verwijten de vrouwen éénstemmig dat ze het lijk nog denken te kunnen balsemen.

Omrankt door een etherische traversosolo realiseert Maria, de moeder van Jacob, zich in haar sopraanaria '*Seele, deine Spezereien*' (nr. 5) dat ze beter met lauwerkransen dan met balsemolie had kunnen aankomen. Petrus, Johannes en Maria Magdalena ontdekken het lege graf (nr. 6, recitatief). Petrus herkent de zweetdoek als teken dat Christus uit de dood is opgestaan. Met de zweetdoek als sleutelwoord bezingt hij in de *Schlummeraria* (nr. 7) het troostrijke idee dat ook voor hem de dood slechts een voorbijgaande slaap is, waaruit hij tot eeuwig leven zal worden gewekt: een verstild pastoraal wiegelied, voor twee gedempte violen (*con sordino*), die octaverend worden verdubbeld door twee blokfluiten, en een rustig kloppende continuobas. Een van Bachs ontroerendste aria's.

Terwijl voor Petrus een zweetdoek volstaat, willen de beide Maria's Christus zelf zien; in een recitatief (8) zingen zij de hoofdtekst tweemaal in een canon, waarbij ze beurtelings het voortouw nemen. Maria Magdalena vertolkt hun beider verlangen in de altaria '*Saget, saget mir*' (9), eerst energiek en hoopvol, met een opgewekt concertante begeleiding van hobo d'amore en strijkers, maar in het middendeel wat gereserveerder, met een rolwisseling tussen hobo en strijkers, uitlopend op een nadrukkelijk traag adagio op de woorden '*betrübt*' en '*verwaiset*'. In het concluderende recitatief van bas Johannes (nr. 10) wint de '*Freude*' het van pijn en droefenis, zodat het paasatorium met een uitgelaten lofzang kan eindigen.

Het triomfantelijke slotkoor is, afgezien van zijn compactheid, onmiskenbaar gemodelleerd naar het *Sanctus* van de *Hohe Messe*, waarvan Bach de eerste versie enkele maanden tevoren met Kerstmis 1724 had voltooid: twee contrasterende delen, resp. een akkoordisch (homofoon) eerste deel in 12/8 maat en een fugato in 3/8. In dit fugato met zijn fanfareachtig thema voegt de eerste trompet een onafhankelijke, vijfde stem toe aan de koorstemmen.

Het zit in de familie...

Als opmaat speelt Musica Gloria de *Suite nr. 1 in g-klein* van **Johann Bernhard Bach** (Erfurt, 1676 - Eisenach, 1749), een achterneef van J. S. Bach.

Net als zijn jongere broer Johann Christoph muzikaal gevormd door hun vader Johann Aegidius Bach, werd Johann Bernhard op 18-jarige leeftijd organist in zijn geboortestad Erfurt en drie jaar later in Maagdenburg. Johann Wilhelm III, hertog van Saksen-Eisenach, haalde hem in 1703 als klavecijnist voor zijn hoforkest o.l.v. Kapellmeister Georg Philipp Telemann naar Eisenach, waar hij tegelijk zijn oom Johann Christoph opvolgde als organist aan de Sint-Joriskerk.

Uit zijn huwelijk met Johanna Sophia Siefer werden drie kinderen geboren. Nadat het hertogelijk orkest in 1741 werd ontbonden, werkte Johann Bernhard nog tot aan zijn dood in 1749 als koorleider en organist.

Johann Bernhard bleef zijn hele leven bevriend met zijn achterneef Johann Sebastian. Hij was de peter van J. S.'s zoon Johann Gottfried Bernhard, terwijl J. S. peter was van Johann Bernhards oudste zoon Johann Ernest, die zijn vader zou opvolgen als organist aan de Sint-Joriskerk in Eisenach.

De meeste werken van Johann Bernhard Bach gingen verloren. Vier orkestsuites in de stijl van Telemann bleven bewaard. We weten dat J.S. Bach delen van die suites voor uitvoering door zijn orkest voorbereidde.

Paul De Loore, april 2023

Bronnen:

Mark Audus, *Mass in G minor BWV 235/E5*, Virgin Classics (1990)

Alberto Basso, *Easter Oratorio BWV 249*, Harmonia Mundi (1999)

Klaus Eidam, *Het ware leven van Johann Sebastian Bach* (1999)

John Eliot Gardiner, *Music in the Castle of Heaven: A Portrait of Johann Sebastian Bach* (2013)

Eduard Van Hengel, <https://www.eduardvanhengel.nl/werken>

Teksten

J.S. BACH: *Missa brevis in g* - BWV 235

1. Coro - SATB, strijkers, hobo 1/2, continuo

Kyrie eleison,	Heer, ontferm u
Christe eleison,	Christus, ontferm u
Kyrie eleison.	Heer, ontferm u.

2. Coro - SATB, strijkers, hobo 1/2, continuo

Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis.	Eer aan God in den hoge en vrede op aarde voor mensen van goede wil.
Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te.	Wij loven U, wij prijzen U, Wij aanbidden U, wij verheerlijken U.

3. Aria Basso - bas, viool 1, viool 2 colla parte viool, continuo

Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.	Wij zeggen U dank voor Uw grote heerlijkheid.
Domine Deus, Rex coelestis, Deus Pater omnipotens.	Heer God, Koning der hemelen, God almachtige Vader.

4. Aria Alto - alt, strijkers, hobo 1, continuo

Domine Fili unigenite Jesu Christe.	Heer, eniggeboren Zoon Jezus Christus,
Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.	Heer God, Lam Gods, Zoon van de Vader, die de zonden van de wereld draagt, ontferm U over ons.

5. Aria Tenor - tenor, hobo 1, continuo

Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram.	Gij die de zonden van de wereld draagt, aanvaard onze smeekbede.
Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.	Gij die zit aan de rechterhand van de Vader, ontferm U over ons.
Quoniam tu solus sanctus, tu solus Dominus, tu solus altissimus Jesu Christe.	Want Gij alleen zijt Heilig, Gij alleen de Heer, Gij alleen de allerhoogste, Jezus Christus.

6. Coro - SATB, strijkers, hobo 1/2, continuo

Cum Sancto Spiritu
in gloria Dei Patris, amen.

Met de Heilige Geest,
in de heerlijkheid
van God de Vader, amen.

- pauze -

**J.S. BACH: “Kommt, eilet und laufet, ihr flüchtigen Füße” – Oratorium
Festo Paschali BWV 249**

Libretto: Christian Friedrich Henrici (alias Picander) (vertaling: Ria van Hengel)

1. Sinfonia - strijkers, hobo 1/2, trompet 1-3, pauken, continuo

2. Adagio - strijkers, traverso, continuo

3. Koor - SATB, tenor, bas, strijkers, hobo 1/2, trompet 1-3, pauken, continuo

Kommt, eilet und laufet, ihr flüchtigen Füße,
erreicht die Höhle, die Jesum bedeckt!

Kom, haast u en ren, snelle voeten,
ga naar de grot die Jezus bedekt!

Lachen und Scherzen
begleitet die Herzen,
denn unser Heil ist auferweckt.

(T, B) Gelach en gescherts
vergezellen de harten,
want ons Heil is opgewekt!

4. Recitatief – alt, sopraan, tenor, bas, continuo

(Maria Magdalena) O kalter Männer Sinn!
Wo ist die Liebe hin,
die ihr dem Heiland schuldig seid?

(A) O, geest van koude mannen!
Waar is de liefde gebleven
die gij de Heiland schuldig zijt?

(Maria Jacobi) Ein schwaches Weib
muss euch beschämen!

(S) Een zwakke vrouw moet u
beschaamd doen staan!

(Petrus) Ach! ein betrübtes Grämen
(Johannes) und banges Herzeleid

(T) Ach, bedroefde smart
(B) en bange hartepijn

(Petrus, Johannes) hat mit gesalznen Tränen
und wehmutsvollem Sehnen

(T+B) hebben Hem met zilte tranen
en een weemoedig verlangen

ihm eine Salbung zgedacht,

een zalving toebedacht,

(2 Maria's) die ihr, wie wir,
umsonst gemacht.

(S+A) die gij, net als wij,
voor niets hebben uitgevoerd.

5. **Aria** – sopraan, traverso, continuo

(Maria Jacobi) Seele, deine Spezereien sollen nicht mehr Myrrhen sein. Denn allein mit dem Lorbeerkranze prangen, stilt dein ängstliches Verlangen.	Ziel, uw specerijen moeten geen mirre meer zijn. Want alleen het pronken met de lauwerkrans stilt uw angstige verlangen.
---	--

6. **Recitatief** - alt, tenor, bas, continuo

(Petrus) Hier ist die Gruft (Johannes) und hier der Stein, der solche zugedeckt; wo aber wird mein Heiland sein? (Maria Magdalena) Er ist vom Tode auferweckt! Wir trafen einen Engel an, der hat uns solches kundgetan. (Petrus) Hier seh ich mit Vergnügen das Schweißstuch abgewickelt liegen.	(T) Hier is het graf (B) en hier is de steen die het graf heeft bedekt; maar waar is mijn Heiland? (A) Hij is uit de dood opgewekt! Wij troffen een engel aan, die heeft het ons verteld. (T) Hier zie ik vol vreugde de zweetdoek afgewikkeld liggen.
---	--

7. **Aria** - tenor, viool 1/2, blokfluit 1 colla parte viool, blokfluit 2 colla parte viool, continuo

(Petrus) Sanfte soll mein Todeskummer nur ein Schlummer, Jesu, durch dein Schweißstuch sein. Ja, das wird mich dort erfrischen und die Zähren meiner Pein Von den Wangen tröstlich wischen.	(T) Zacht zal het verdriet van mijn dood slechts een sluimering zijn, Jezus, door uw zweetdoek. Ja, die zal mij daarginds verfrissen en de tranen van mijn pijn troostend van mijn wangen afwissen.
--	--

8. **Recitatief** - sopraan, alt, continuo

(2 Maria's) Indessen seufzen wir mit brennender Begier: Ach, könnt es doch nur bald geschehen, den Heiland selbst zu sehen!	(S, A) Intussen zuchten wij met brandend verlangen: Ach, gebeurde het nu maar snel dat wij de Heiland zelf kunnen zien.
--	--

9. Aria - alt, strijkers, hobo d'amore, continuo

(Maria Magdalena) Saget, saget mir
geschwinde, saget, wo ich Jesum finde

welchen meine Seele liebt!

Komm doch, komm, umfasse mich;
denn mein Herz ist ohne dich
ganz verwaist und betrübt.

Vertel, vertel mij haastig, vertel
waar ik Jezus kan vinden,

de geliefde van mijn ziel!

Kom toch, kom, omhels mij
want mijn hart is zonder u
geheel verweesd en bedroefd.

10. Recitatief - bas, continuo

(Johannes) Wir sind erfreut,
dass unser Jesus wieder lebt,
und unser Herz,
so erst in Traurigkeit zerflossen und
geschwebt,
vergisst den Schmerz
und sinnt auf Freudenlieder;
denn unser Heiland lebet wieder.

Wij zijn verheugd
dat onze Jezus weer leeft,
en ons hart,
dat zopas nog wegsmolt en zweefde in
droefheid
vergeet de smart
en denkt na over vreugdeliederen,
want onze Heiland leeft weer.

11. Koor - SATB, strijkers, hobo 1/2, trompet 1-3, pauken, continuo

Preis und Dank
bleibe, Herr, dein Lobgesang.
Höll' und Teufel sind bezwungen,
ihre Pforten sind zerstört.
Jauchzet, ihr erlösten Zungen,
dass man es im Himmel hört.

Eröffnet, ihr Himmel, die prächtigen Bogen,
der Löwe von Juda kommt siegend gezogen!

Mogen lof en dank
Uw lofgezing blijven, Heer.
Hel en duivel zijn bedwongen,
hun poorten zijn verwoest.
Juich, o verlost tongen,
zodat het in de hemel te horen is.

Open uw schitterende poorten,
o hemelen,

zegevierend nadert de leeuw van Juda!

Musici

Solisten

<i>Sopraan</i>	Wei-Lian Huang
<i>Contratenor</i>	Pieter De Praetere
<i>Tenor</i>	Johannes Gaubitz
<i>Bas</i>	Peter Kooij

El Grillo

<i>Sopraan</i>	Laura Bodyn, Jozefien De Leersnyder, Ineke De Paepe, Sofie Thoen, Rein Van Bree, Justine Vercruysse
<i>Alt</i>	Koen Kindt, Goedele Reyniers, Harriët ten Kate, Jonas Van den Spiegel, Aline Vercruyssen, Els Wollaert
<i>Tenor</i>	Guy Dupont, Lieven Oosterlinck, Yves Rosseel, Hugo Vandenbroucke, Yves Van Handenhove, Joris Van Puyenbroeck, Lode Vanquaille
<i>Bas</i>	David Bassens, Paul De Loore, Jan Depuydt, Siegfried Depuydt, Stefan Polfiet, Jens Van Durme

Musica Gloria

<i>Viool I</i>	Elise Dupont, Izana Soria, Marrie Mooij
<i>Viool II</i>	Madoka Nakamaru, Joséphine Prelonge, Anton Van Durme
<i>Altviool</i>	Lena Rademann, Hilla Heller
<i>Cello</i>	Phyllis Bartholomeus, Evan Buttar
<i>Contrabas</i>	Elise Christiaens
<i>Orgel</i>	François Guerrier
<i>Klavecimbel</i>	Beniamino Paganini
<i>Hobo</i>	Nele Vertommen, Dymphna Vandenabeele
<i>Traverso</i>	Beniamino Paganini
<i>Blokfluit</i>	Nele Vertommen, Beniamino Paganini
<i>Fagot</i>	José Rodrigues Gomes
<i>Trompet</i>	Julian Zimmerman, Matt Gajda, Olivier Mourault
<i>Pauken</i>	Jan Huylebroeck

<i>Muzikale leiding</i>	Inge Bollaert
-------------------------	---------------

Wei-Lian Huang | sopraan

Na haar studies aan de Nationale Kunstuniversiteit van Taipei, vertrok de Taiwanese sopraan Wei-Lian Huang naar België om zang te studeren in de klas van Marianne Pousseur aan het Conservatoire Royale de Bruxelles, waar ze het masterdiploma zang behaalde in 2015. Ze was postgraduaatstudente aan het Koninklijk Conservatorium van Brussel bij Dinah Bryant en nam deel aan de masterclass van Udo Reimann.

Wei-Lian heeft gezongen in verschillende projecten: *Die Zauberflöte* van Mozart (Papagena), *L'Enfant et les sortilèges* van Ravel... Ze zong als soliste in *Orpheus Britannicus* met het barokensemble van het Conservatoire Royal de Bruxelles, met het orkest van de Academie van Sint-Lambrechts Woluwe (*Magnificat* van John Rutter). Ze is lid van het Chœur de Chambre de Namur, de vrouwelijke gregoriaanse Schola van de Zavel en van het New Baroque Time Choir.

Momenteel zingt Wei-Lian bij het ensemble voor oude muziek Scherzi Musicali o.l.v. Nicolas Achten.

Pieter Depraetere | contratenor

Pieter De Praetere is een Belgische contratenor. Als solist legt hij zich vooral toe op barokmuziek. Daarnaast is hij een veelgevraagde figuur in het muziektheater.

Pieter werd geboren in een muzikale familie. Op zijn 10de gaat hij stemvorming volgen bij Pascal Devreese in Ronse. Op zijn 16de trekt hij naar countertenor Steve Dugardin in Antwerpen. Tijdens zijn studies Literatuurwetenschappen aan de Universiteit Gent volgt hij les bij Hilde Coppé. Kort daarna trekt hij naar het Koninklijk Conservatorium Brussel bij Lena Lootens.

Als solist heeft Pieter al een stevig repertoire opgebouwd. Zo vertolkt hij solistenrollen in *Messiah* van Händel, *Stabat Mater* van Pergolesi, *Gloria* van Vivaldi en een aanzienlijk aantal cantates, motetten en oratoria van J.S. Bach. Hiermee staat hij op binnen- en buitenlandse podia. Pieter zingt met de orkesten Musica Gloria, Il Gardellino, B'Rock, BachPlus, Apotheosis ...

Al enkele jaren werkt hij intens samen met Beniamino Paganini en Nele Vertommen van ensemble Musica Gloria. Samen ondernamen ze al enkele succesvolle tournees. In 2020 namen zij muziek op van Vivaldi en Purcell die goed onthaald werd bij het publiek en in de media. Ook in de komende seizoenen staan zij samen op het podium.

Naast het klassieke concertleven bevindt Pieter zich vaak in het theater. Zo zong Pieter in producties van Tg Vagevuur, Walpurgis, Kloppend Hert, Antigone,... In 2017 sloot Pieter zich aan bij Theatergezelschap Aardvork. Het eerste wapenfeit werd *Franzerl*, een theatermonoloog voor 8 tot 88 over de muziek en de figuur van Franz Schubert. Pieter vertolkt daarin de hoofdrol. Acterend en zingend brengt hij het personage en de muziek tot leven. Deze voorstelling tourde drie seizoenen langs Belgische schouwburgen met meer dan 100 voorstellingen, o.a in Concertgebouw Brugge tijdens Iedereen Klassiek. De opvolger *Henry* (over Henry Purcell) ging eind 2019 in première en speelde afgelopen seizoenen zowel live in Belgische schouwburgen als digitaal en bereikte maar liefst 5000 mensen. In 2021 ging *Babushka* in première, dat ook dit seizoen nog rondtrekt als mobiele opera. De eerstvolgende productie in een regie van Koen Boesman gaat in première in de zomer van 2023: *Seaking* wordt een stuk over Beethoven, helikopters en blind worden. Pieter zal het podium delen met pianiste Elisabeth De Loore en acteur Tom Van Landuyt.

www.pieterdepraetere.be

Johannes Gaubitz | tenor

De tenor Johannes Gaubitz begon zijn muzikale loopbaan op achtjarige leeftijd bij het Windsbacher Knabenchor. Hij studeerde zang aan de Hochschule für Musik Freiburg bij Prof. Dorothea Wirtz en studeerde met onderscheiding af als privéstudent bij Prof. Matthias Goerne aan de Musikhochschule Lübeck.

Sindsdien is hij actief als freelance concertzanger en zong hij onder dirigenten zoals Hans-Michael Beuerle, Alexander Joel, Joseph Trafton, Thomas Hengelbrock, René Jacobs, Rolf Beck, Achim Zimmermann, Kai-Uwe Jirka, Frieder Bernius en Philippe Herreweghe. Hij werkt regelmatig samen met het Symphonieorchester Hamburg, de Camerata Hamburg, het Elbipolis Barockorchester Hamburg, het Göttingen Barokorchester, het Leipzig Baroque Orchestra, Staatskapelle Eisenach en de Philharmonie Südwestfalen.

Naast zijn concertactiviteiten is hij vooral geïnteresseerd in het kunstlied. Hij behaalde een masterdiploma in lied aan de Hochschule für Musik und Theater Hamburg bij Prof. Burkhard Kehring. Hij werd begeleid door pianisten als Ana Miceva, Daniel Lorenzo, Burkhard Kehring en Eduard Stan. Daarnaast kreeg hij belangrijke muzikale impulsen op dit gebied van Robert Holl, Hartmut Höll, Mitsuko Shirai, Axel Bauni, Alexander Schmalcz, Eric Schneider en Matthias Goerne.

Johannes Gaubitz is laureaat van de Internationale Zangwedstrijd van de Rheinsberg Kasteelkameropera.

Sinds 2015 volgt hij les bij de Berlijnse zangdocent Sami Kustaloglu.

www.johannesgaubitz.de

Peter Kooij begon op zesjarige leeftijd met zingen in het koor van zijn vader. Reeds als jongenssopraan maakte hij vele radio-, TV- en plaatopnamen.

Na zijn viool- en zangstudie aan het Utrechts Conservatorium behaalde hij het solo-diploma zang aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam, waar hij bij Max van Egmond studeerde.

Zijn concertreizen voerden hem naar de belangrijkste muziekcentra in de hele wereld zoals: Concertgebouw Amsterdam, Musikverein Wien, Carnegie Hall New York, Royal Albert Hall London, Palais Garnier Parijs, Suntory en Casals Hall Tokyo, waar hij o. a. onder leiding van Philippe Herreweghe, Ton Koopman, Gustav Leonhardt, René Jacobs, Sigiswald Kuijken, Roger Norrington en Ivan Fisher zong.

Peter Kooij werkte mee aan meer dan 130 cd's voor Philips, Sony en Virgin Classics, Harmonia Mundi, Erato, EMI. Door BIS werd hij uitgenodigd om alle cantates, passionen en verdere belangrijke vocale werken van J.S. Bach op te nemen met het Bach Collegium Japan o.l.v. Masaaki Suzuki.

Naast zijn concertpraktijk was Peter Kooij artistiek adviseur van het "Ensemble Vocal Européen" en van 1991 tot 2000 docent aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam.

www.peterkooij.de

Kamerkoor El Grillo

Het kamerkoor El Grillo uit Gent werd opgericht in 1995 door dirigent **Inge Bollaert**. Het ensemble bestaat uit een twintigtal zangers die zich tot doel hebben gesteld om als een vriendengroep op een spontane en ongedwongen manier de vocale muziek uit vooral de renaissanceperiode uit te voeren, met het voorbeeld van enkele gerenommeerde Vlaamse ensembles voor ogen.

Door een consequente opbouw van het repertoire en een welomlijnde programmering is El Grillo erin geslaagd binnen de wereld van de Vlaamse amateurkoren een stevige reputatie op het gebied van de “oude muziek” op te bouwen.

Het repertoire van El Grillo omvat vooral profane en religieuze polyfonie uit de renaissance. Centraal hierin staan de werken van bekende en minder bekende Vlaamse polyfonisten, met een speciale voorkeur voor Josquin Desprez, Jacob Obrecht en Orlandus Lassus. Anderzijds vormt het Engelse repertoire van componisten als Thomas Tallis en William Byrd een belangrijk focuspunt.

In 2005 organiseerde El Grillo in en om de Gentse Sint-Baafskathedraal de ‘Jacob Obrecht dag’ naar aanleiding van het overlijden 500 jaar geleden van de in Gent geboren polyfonist Jacob Obrecht*. In maart 2008 werd El Grillo tijdens de Provinciale Koorzangtornooien geklasseerd in eredivisie. Ter gelegenheid van zijn vijftienjarig bestaan bracht het ensemble in september 2010 enkele concerten met werk van J.S. Bach in samenwerking met barokensemble il Gardellino. Met dit orkest voerde El Grillo in 2013 ook voor het eerst de *Johannes-Passion* van Bach uit. In 2011 jaar waren zij te gast op het Luikse *Festival Bach en Valée Mosane* en in 2017 op het festival *Printemps Baroque* in Spa.

In de voorbije zevenentwintig jaar verzorgde het ensemble meer dan 150 concerten en optredens in Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Luik, Nieuwpoort, Oudenaarde, Ronse, Roeselare, Kortrijk of Spa en in heel wat kleinere Vlaamse gemeenten zoals De Pinte, Evergem, Hansbeke of Peppingen.

Jaarlijks vormt El Grillo de spil van de Dag van de Polyfonie ‘Meer Stemmig Gent’.

De samenwerking met musici Marnix De Cat, Erik Van Nevel, Guy Penson, Philippe Pierlot, Marcel Ponsele en de ensembles il Gardellino, Flanders Recorder Quartet, Arc Sonore, Aquil’Altera, La Caccia en Ensemble Rafik El Maay heeft El Grillo in staat gesteld zijn grenzen te verleggen en heeft er tegelijkertijd voor gezorgd dat een heel gevarieerd publiek kon worden bereikt van zowel vrienden en sympathisanten als doorgewinterde melomanen.

** Jacob Obrecht werd geboren in 1457 in de Ridderstraat. In 2022 werd door toedoen van El Grillo een gedeelte van de Sassevaartstraat omgedoopt tot Jacob Obrechtstraat.*

www.elgrillo.be

Musica Gloria - *Leiding: Beniamino Paganini & Nele Vertommen*

Musica Gloria is een jong, sprankelend barokensemble van internationaal topniveau en wordt geleid door Beniamino Paganini (maestro al cembalo, traverso en klavecimbel) en Nele Vertommen (barokhobo en blokfluit). Het ensemble richt zich vooral op het muziekrepertoire van de barok en past haar bezetting, (kopieën van) historische instrumenten en uitvoeringspraktijk aan de zorgvuldig samengestelde programma's aan.

Musica Gloria speelt op nationale en internationale podia zoals: AMUZ, BachFest Leipzig (DE), BOZAR, 30CC, Concertgebouw Brugge, De Bijloke, Festivals de Wallonie, Klara, MAfestival, Musica Antica (NL), Mubafa, Trigonale (AT) en Viaggio in Italia (IT). Van stilzitten is bij het ensemble geen sprake met als resultaat een dertigtal concerten per jaar en vele opnames die op o.a. YouTube en Spotify te beluisteren zijn. Naast video-opnames, zijn er intussen 4 cd's uitgekomen: Encounters in Rome: Corelli & Händel (2023, Etcetera Records), The Bachs & The Flute (2022, Pan Classics), Fasch's Oboe (2022, Pan Classics) en een cd met een selectie van onze YouTube-publicaties (2021, eigen beheer).

De afgelopen jaren bestond het kernrepertoire van Musica Gloria uit muziek voor bezettingen tot een 10-tal musici uit de eerste helft van de 18e eeuw. Daarnaast blikt het ensemble vooruit op projecten in grotere bezetting (Chandos Anthems van Händel, Te Deum van Charpentier en cantates uit de collectie van G.Österreich) en projecten die verder teruggaan in de tijd (17e eeuw). Het ensemble deinst niet terug van bekende kleppers en brengt ook graag ten onrechte onbekende werken ten gehore. Essentieel is het publiek een boeiend muzikaal verhaal te brengen en inspirerende, ontroerende en hartverwarmende momenten te laten ervaren. Ten gepaste tijde zorgt het ensemble graag voor een muzikale knipoog en maakt het gebruik van de volledige zaal en niet enkel het podium. Musica Gloria bestaat uit een groep jonge en enthousiaste solisten die veelgevraagd zijn bij gerenommeerde ensembles zoals Il Gardellino, Scherzi Musicali, A Nocte Temporis, De Nederlandse Bachvereniging, Concerto Copenhagen, Gli Angeli Genève, Collegium Marianum, Le Poème Harmonique, La Petite Bande en Concerto Köln. De leden van het ensemble genieten van de voorbereidingen en concerten in een open, amusante en harmonieuze sfeer met respect voor de muziek, componist en medemusici.

Musica Gloria kon en kan rekenen op steun van enthousiaste vrijwilligers, (duurzame) sponsors, crowdfunders, fans en van de Vlaamse overheid, steden Brugge, Knokke en Leuven, en Tax Shelter. Het ensemble is heel dankbaar voor deze hulp en dankt alle betrokkenen van harte.

www.beniaminopaganini.com

Inge Bollaert | muzikale leiding

foto: © Guy Verstraete

Na haar Grieks-Latijnse humaniora studeerde Inge Bollaert piano bij Johan Duijck aan het Koninklijk Conservatorium van Gent, waar zij in juni 1998 haar meestergraad behaalde. Aan hetzelfde conservatorium volgde zij verder koordirectie o.l.v. Johan Duijck en Florian Heyerick. In 1999 vervolmaakte ze zich aan het Leuvense Lemmensinstituut bij dirigent Erik Van Nevel en Dirk Snellings.

In 1995 richtte zij samen met enkele vrienden het kamerkoor El Grillo op. Met dit ensemble focust zij zich op het a capellarepertoire uit de renaissance. Naast thematische programma's belichtte ze in de voorbije jaren de hoogtepunten uit het oeuvre van componisten als Cardoso, Josquin, Lassus, Obrecht, de Manchicourt, Monteverdi, Palestrina, Tallis, de Rore en Victoria en vele anderen. Daarnaast heeft zij ook een bijzondere voorliefde voor de Duitse barokmuziek, meer bepaald voor het oeuvre van Heinrich Schütz en Johann Sebastian Bach, van wie ze - samen met barokensemble il Gardellino - een aantal uitgelezen cantates, missen en de *Johannes-Passion* uitvoerde. In 2022 was er een eerste samenwerking met het jonge barokensemble Musica Gloria o.l.v. Beniamino Paganini en Nele Vertommen voor de uitvoering van de *Responsoria* van Jan Dismas Zelenka.

Inge Bollaert werkte samen met diverse musici zoals Nicolas Achten, Bart Naessens, Marcel Ponsele, Marnix De Cat, Zsuzsi Tóth, Peter Kooij en ensembles als het Flanders Recorder Quartet, Arc Sonore, il Gardellino, Musica Gloria, Ensemble Rafik el Maay, Apsara en Aquil'AlterA.

Inge Bollaert was te gast op het Luikse Festival Bach en Valée Mosane. Als repetitor bereidde ze Collegium Vocale Gent voor tijdens de *Accademia delle Crete Senesi* en werkte ze samen met dirigent Philippe Herreweghe. In 2017 nam ze ook deel aan het festival Printemps Baroque in Spa. Met El Grillo vormt Inge jaarlijks de spil van de Dag van de Polyfonie 'Meer Stemmig Gent'.

Daarnaast geeft ze geregeld workshops als dirigente. In 2021 was ze jurylid van de World Choir Games in Antwerpen en Gent. Als docent Muzikale Vorming is ze verbonden aan de Arteveldehogeschool in Gent.

www.elgrillo.be

Met dank aan

- Zusters Van Liefde
- Collegium Vocale Gent
- Kerkfabriek Sint-Michiel Roeselare & Sint-Machariuskerk Gent.
- Alle vrijwilligers bij de organisatie van deze concerten

VRIENDEN VAN EL GRILLO

Johan Ackerman & Ann Vertriest | Monica Berten | Margriet Blomme |
Etienne Bollaert & Lieve Claeys | Octaaf Bollaert |
Jos Brabants & Hilde Van Hauwermeiren | Jan Claes & Kries Claeys |
Marc Claeys & Leen Bourgois | Karine Cordy |
Chris Decaesstecker & Christine De Coninck |
Ivan De Coen & Monique Bollaert | Christina De Loore | Ingrid De Roo |
Willy De Smul & Marie Christine Van Hese | Anna De Vriendt
Filip Demeester & Nadine Van Beneden | Fernand D'Heedene
Christa D'Hondt | Doris Dossche | Ward Faes & Christine Besard
Frans Labath & Hilde Van Gasse | Ann Laureyns |
Dirk Leys | Luc Maes | Joeri Roels & Tina Bouchier |
Bernadette Van De Vijver | Paul Van Durme & Eliane De Meester |
Wouter Van Eetvelde & Katrien De Vriendt | Kathleen Van Hoecke |
Xavier Verbeke & Wim De Landsheer | Hans Verhaest

Hartelijk dank voor uw warme sympathie en steun!

Word cultuurambassadeur van Cultuurwerking 'Oekene Inviteert':

Onze cultuurwerking doet het quasi zonder subsidies en moet overleven met sponsoring en vooral met ticketinkomsten. Word onze cultuurambassadeur door ons webstekadres met onze cultuurkalender door te sturen en Uw entourage telkens mee uit te nodigen.

www.oekeneNV.be

Waarom vriend worden van El Grillo?

Zoals steeds proberen we de toegangsprijzen voor al onze concerten erg democratisch te houden. Daarom kan El Grillo elk extra financieel duwtje in de rug gebruiken om zijn muzikale ambities waar te maken.

Wat geeft u?

Het lidmaatschap van de '**Vrienden van El Grillo**' voor een jaar bedraagt €60/persoon of €100/koppel.

Wat krijgt u ervoor?

Als bedanking voor uw steun ontvangt u voor twee concerten in eigen beheer één **gratis of reductieticket** per vriend, wordt u **op de hoogte** gehouden van onze activiteiten en wordt uw **naam vermeld** in de programmaboekjes.

Daarnaast bieden we u graag telkens een **voorbehouden plaats** aan voor onze uitvoeringen. Zo blijft u vanop de eerste rij betrokken bij al onze projecten!

Interesse?

Aarzel dan niet om contact op te nemen met *Goedele Reyniers* via goedelereyniers@telenet.be of schrijf uw bijdrage over op rekeningnummer: **BE85 8902 6403 1506** met vermelding "Vriend El Grillo 2023".

Colofon:

Samenstelling & redactie: Paul De Loore & Jens Van Durme
Cover: Albrecht Altdorfer – Kruisiging (detail)
Museum voor Schone Kunsten, Budapest
© elgrillo, april 2023

1-2 JULI 2023
M E E R
DAG VAN DE POLYFONIE
S T E M M I G
MACHARIUSKERK | SINT-BAAFSABDIJ
G E N T
HUELGAS ENSEMBLE
PER-SONAT | EL GRILLO
| DIONYSOS NOW! | LA FONTE MUSICA
WORKSHOP | **STEMMIG GENTS** | LEZING | FRINGE
Tickets & reservatie: – www.ticketsgent.be
www.meerstemmiggent.be

Vlaanderen
verbeelding werkt

HISTORISCHE
HUIZEN GENT

Cultuurwerking 'Oekene Inviteert' - concertkalender 2023

ZOMERSE ORGELBESPELINGEN - Grote namen in alle nederigheid

St.-Martinuskerk Oekene-Roeselare

29 juli - 5 augustus 2023 - 12 augustus 2023 - telkens om 16.00 uur

'OEKENER FESTSPIELE' - Galaconcert ouverture GardeboefeestenSt.-

Martinuskerk Oekene-Roeselare - donderdag 14 september 2023 - 20.00 uur

Orkest La Chapelle Sauvage o.l.v. Karel De Wilde en contratenor Pieter De Praetere vertolken briljante pittige Italiaanse composities.

BRUCKNER - Orgelintro + symfonie nr 6

St.-Michielskerk – centrum Roeselare

zaterdag 18 november 2023 - 20.00 uur

Info & boeking: www.oekeneNV.be

Met de steun van:

Scheepsvloer & Co

**BNP PARIBAS
FORTIS**

Organisatie:

Cultuurwerking 'Oekene Inviteert' i.s.m. El Grillo Gent.

Cultuurwerking 'Oekene Inviteert'
Gastdorp Festival van Vlaanderen/Brussel 2009
Winnaar Roeselaarse Cultuurtrofee 2020
org. & t.v.v. vzw Collectief 'De LINK'
www.oekeneNV.be